

# OBSAH

---

|     |                                                                                                                                  |    |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I.  | Úvod                                                                                                                             | 12 |
| II. | Některá východiska pro přijetí současného zákoníku práce a jeho pozdější úpravy                                                  | 13 |
| 1.  | Stručně k vývoji pracovněprávních předpisů před přijetím současného zákoníku práce                                               | 13 |
| 2.  | Základní znaky původní právní úpravy                                                                                             | 15 |
| 2.1 | Nekomplexnost                                                                                                                    | 15 |
| 2.2 | Samostatnost (izolovanost)                                                                                                       | 16 |
| 2.3 | Kogentnost (závaznost)                                                                                                           | 16 |
| 3.  | Nejdůležitější koncepční změny v zákoníku práce, který od 1. 1. 2007 nahradil první zákoník práce                                | 17 |
| 3.1 | Vztah zákoníku práce k občanskému zákoníku                                                                                       | 17 |
| 3.2 | Princip „co není zakázáno, je dovoleno“                                                                                          | 17 |
| 3.3 | Nové nastavení vzájemných vztahů zákoníku práce a smluvních ujednání se zaměstnanci                                              | 18 |
| 3.4 | Integrace některých speciálních právních norem                                                                                   | 18 |
| 3.5 | BOZP                                                                                                                             | 19 |
| 3.6 | Rovné zacházení a zákaz diskriminace                                                                                             | 20 |
| 4.  | Vývoj zákoníku práce po roce 2007                                                                                                | 20 |
| 4.1 | Delegační princip vztahu občanského zákoníku vůči zákoníku práce a subsidiární působnost občanského zákoníku vůči zákoníku práce | 20 |
| 4.2 | Relativní neplatnost právních úkonů a absolutní neplatnost právních úkonů                                                        | 21 |
| 5.  | Koncepční změny obsažené v novele zákoníku práce účinné od 1. 1. 2012                                                            | 22 |
| 5.1 | Hlavní důvody a cíle novely                                                                                                      | 22 |
| 5.2 | Přehled koncepčních změn v zákoníku práce provedených novelou účinnou od 1. 1. 2012                                              | 23 |

|                                                                                    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>III. Komentář k některým ustanovením zákoníku práce z pohledu školské praxe</b> | 24 |
| <b>ČÁST PRVNÍ: VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ (§ 1 AŽ § 29)</b>                              | 24 |
| 1. Základní zásady pracovněprávních vztahů (§ 1a)                                  | 24 |
| 2. Pojem závislá práce (§ 2)                                                       | 26 |
| 3. Vztah zákoníku práce a občanského zákoníku (§ 4, § 4a)                          | 28 |
| 4. Zásada: co není zakázáno, je povoleno (§ 4b)                                    | 28 |
| 5. Smluvní strany pracovněprávních vztahů                                          | 31 |
| 6. Neplatnost právních úkonů (§ 18, § 19, § 20)                                    | 33 |
| 6.1 Neplatnost právního úkonu z důvodu vad obsahu                                  | 33 |
| 6.2 Neplatnost právního úkonu z důvodu vad formy                                   | 34 |
| 7. Kolektivní smlouva (§ 22 - § 29)                                                | 35 |
| <b>ČÁST DRUHÁ: PRACOVNÍ POMĚR (§ 30 - § 73A)</b>                                   | 39 |
| 1. Postup před vznikem pracovního poměru (§ 30 - § 32)                             | 39 |
| 1.1 Výběr mezi uchazeči (§ 30)                                                     | 39 |
| 1.2 Informace o zaměstnanci (§ 30)                                                 | 40 |
| 1.3 Seznámení s právy a povinnostmi (§ 31)                                         | 41 |
| 1.4 Vstupní lékařská prohlídka (§ 32)                                              | 41 |
| 2. Vznik pracovního poměru (§ 33 - § 39)                                           | 44 |
| 2.1 Jmenování (§ 33)                                                               | 44 |
| 2.2 Pracovní smlouva (§ 34 - § 34b)                                                | 45 |
| 2.3 Zkušební doba (§ 35)                                                           | 48 |
| 2.4 Informování o obsahu pracovního poměru (§ 37)                                  | 49 |
| 2.5 Pracovní poměr na dobu určitou (§ 39)                                          | 51 |
| 2.6 Povinnosti vyplývající z pracovního poměru (§ 38)                              | 54 |
| 3. Změny pracovního poměru (§ 40 - § 47)                                           | 55 |
| 3.1 Převezení na jinou práci (§ 41)                                                | 55 |
| 3.2 Pracovní cesta (§ 42)                                                          | 57 |
| 3.3 Společná ustanovení o změnách pracovního poměru (§ 44 - § 47)                  | 58 |
| 3.4 Dočasné přidělení (§ 43a)                                                      | 59 |
| 4. Skončení pracovního poměru (§ 48 - § 73a)                                       | 60 |
| 4.1 Dohoda (§ 49)                                                                  | 61 |

|                                                                                |                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 4.2                                                                            | Výpověď (§ 50 - § 54)                                                                      | 62 |
| 4.2.1                                                                          | Výpověď daná zaměstnavatelem (§ 52)                                                        | 63 |
| 4.2.2                                                                          | Ochrana zaměstnance před výpovědí (§ 53 - § 54, § 57)                                      | 70 |
| 4.3                                                                            | Okamžité zrušení pracovního poměru (§ 55 - § 56)                                           | 73 |
| 4.3.1                                                                          | Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem (§ 55)                                  | 73 |
| 4.3.2                                                                          | Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnancem (§ 56)                                     | 74 |
| 4.4                                                                            | Účast odborové organizace při výpovědi a okamžitém zrušení pracovního poměru (§ 61)        | 75 |
| 4.5                                                                            | Hromadné propouštění (§ 62 - § 64)                                                         | 76 |
| 4.6                                                                            | Další případy skončení pracovního poměru (§ 65 - § 66)                                     | 76 |
| 4.6.1                                                                          | Skončení pracovního poměru na dobu určitou (§ 65)                                          | 76 |
| 4.6.2                                                                          | Zrušení pracovního poměru ve zkušební době (§ 66)                                          | 77 |
| 4.7                                                                            | Odstupné (§ 67 - § 68)                                                                     | 78 |
| 4.8                                                                            | Nároky z neplatného rozvázání pracovního poměru (§ 69 - § 72)                              | 79 |
| 4.9                                                                            | Odvolání z pracovního místa vedoucího zaměstnance nebo vzdání se tohoto místa (§ 73 a 73a) | 80 |
| 5.                                                                             | Neexistence vedlejších pracovních poměrů                                                   | 84 |
| <b>ČÁST TŘETÍ: DOHODY O PRACÍCH KONANÝCH MIMO PRACOVNÍ POMĚR (§ 74 - § 77)</b> |                                                                                            | 86 |
| 1.                                                                             | Dohoda o provedení práce (§ 75)                                                            | 86 |
| 2.                                                                             | Dohoda o pracovní činnosti (§ 76)                                                          | 89 |
| 3.                                                                             | Společná ustanovení o dohodách (§ 77)                                                      | 89 |
| <b>ČÁST ČTVRTÁ: PRACOVNÍ DOBA A DOBA ODPOČINKU (§ 78 - § 100)</b>              |                                                                                            | 90 |
| 1.                                                                             | Základní pojmy z oblasti pracovní doby                                                     | 90 |
| 1.1                                                                            | Pracovní doba a přítomnost zaměstnance na pracovišti (§ 78)                                | 91 |
| 1.2                                                                            | Směna a pracovní pohotovost (§ 78)                                                         | 91 |
| 1.2.1                                                                          | Pracovní směna (§ 78)                                                                      | 91 |
| 1.2.2                                                                          | Pracovní pohotovost (§ 78 a § 95)                                                          | 93 |
| 1.3                                                                            | Pojem „týden“ (§ 350a)                                                                     | 93 |
| 1.4                                                                            | Délka stanovené týdenní pracovní doby a kratší pracovní doba (§ 79 - § 80)                 | 94 |
| 2.                                                                             | Rozvržení pracovní doby (§ 78, § 81 - § 87)                                                | 97 |

|    |                                                                          |     |
|----|--------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3. | Evidence pracovní doby (§ 96)                                            | 102 |
| 4. | Přítomnost pedagogických pracovníků v pracovní době na pracovišti (§ 81) | 104 |
| 5. | Přestávky v práci a doba odpočinku (§ 88 - § 92)                         | 108 |
| 6. | Práce přesčas (§ 93)                                                     | 110 |

## ČÁST PÁTÁ: BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI (§ 101 - § 108) 111

## ČÁST ŠESTÁ: ODMĚŇOVÁNÍ ZA PRÁCI, ODMĚNA ZA PRACOVNÍ POHOTOVOST A SRÁŽKY Z PŘÍJMŮ ZE ZÁKLADNÍHO PRACOVNĚPRÁVNÍHO VZTAHU (§ 109 - § 150) 112

|     |                                                                                                |     |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1.  | Obecná ustanovení o mzdě, platu a odměně z dohod (§ 109 - § 112)                               | 113 |
| 1.1 | Plat a mzda (§ 109)                                                                            | 113 |
| 1.2 | Právo na plat (mzdu, odměnu) za práci (§ 109)                                                  | 114 |
| 1.3 | Zásada: za stejnou práci stejný plat (§ 110)                                                   | 115 |
| 2.  | Minimální mzda a zaručená mzda (§ 111 - § 112)                                                 | 116 |
| 3.  | Mzda (§ 113 - § 121)                                                                           | 117 |
| 3.1 | Sjednání, stanovení nebo určení mzdy (§ 113)                                                   | 117 |
| 3.2 | Práce přesčas a práce ve svátek (§ 114 a § 115)                                                | 118 |
| 3.3 | Noční práce, práce v sobotu a v neděli a práce ve ztíženém pracovním prostředí (§ 116 - § 118) | 119 |
| 3.4 | Mzda při uplatnění konta pracovní doba (§ 120 a § 121)                                         | 120 |
| 4.  | Plat (§ 122 až 137)                                                                            | 120 |
| 4.1 | Určení a sjednání platu (§ 122)                                                                | 121 |
| 4.2 | Platové tarify (§ 123)                                                                         | 123 |
| 4.3 | Příplatek za vedení (§ 124)                                                                    | 124 |
| 4.4 | Příplatek za noční práci a za práci v sobotu a v neděli (§ 125 - § 126)                        | 127 |
| 4.5 | Plat nebo náhradní volno za práci přesčas (§ 127)                                              | 127 |
| 4.6 | Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí (§ 128)                                     | 129 |
| 4.7 | Zvláštní příplatek (§ 129)                                                                     | 129 |
| 4.8 | Příplatek za rozdělenou směnu (§ 130)                                                          | 130 |
| 4.9 | Osobní příplatek (§ 131)                                                                       | 131 |

|                                                                                 |                                                                                          |     |
|---------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.10                                                                            | Příplatek za přímou pedagogickou činnost nad stanovený rozsah (§ 132)                    | 133 |
| 4.11                                                                            | Specializační příplatek pedagogického pracovníka (§ 133)                                 | 133 |
| 4.12                                                                            | Odměna (§ 134)                                                                           | 134 |
| 4.13                                                                            | Cílová odměna (§ 134a)                                                                   | 135 |
| 4.14                                                                            | Plat nebo náhradní volno za práci ve svátek (§ 135)                                      | 135 |
| 4.15                                                                            | Platový výměr (§ 136)                                                                    | 136 |
| 4.16                                                                            | Informační systém o platech (§ 137)                                                      | 136 |
| 4.17                                                                            | Odměna z dohod (§ 138)                                                                   | 137 |
| 5.                                                                              | Mzda nebo plat při výkonu jiné práce (§ 139)                                             | 137 |
| 6.                                                                              | Odměna za pracovní pohotovost (§ 140)                                                    | 138 |
| 7.                                                                              | Společná ustanovení o odměňování (§ 141 - § 144)                                         | 138 |
| 8.                                                                              | Srážky z příjmu z pracovněprávního vztahu (§ 145 - § 150)                                | 141 |
| <b>ČÁST SEDMÁ: NÁHRADA VÝDAJŮ V SOUVISLOSTI S VÝKONEM PRÁCE (§ 151 - § 190)</b> |                                                                                          | 142 |
| 1.                                                                              | Cestovní náhrady (§ 152 - § 189)                                                         | 142 |
| 2.                                                                              | Cestovní náhrady ve veřejných službách a správě (včetně školství) (§ 173 - § 189)        | 144 |
| 2.1                                                                             | Jízdní výdaje (§ 157 - § 161 a § 175)                                                    | 144 |
| 2.2                                                                             | Stravné (§ 163 a § 176)                                                                  | 145 |
| 2.3                                                                             | Náhrada nutných vedlejších výdajů (§ 164)                                                | 147 |
| 3.                                                                              | Náhrada při přijetí a přeložení (§ 165 a § 177 - § 178)                                  | 147 |
| 4.                                                                              | Záloha na cestovní náhrady a vyúčtování cestovních náhrad (§ 183 a § 185 - § 186)        | 148 |
| 5.                                                                              | Náhrada za opotřebení vlastního zařízení potřebného pro výkon práce (§ 190)              | 149 |
| <b>ČÁST OSMÁ: PŘEKÁŽKY V PRÁCI (§ 191 - § 210)</b>                              |                                                                                          | 150 |
| 1.                                                                              | Překážky v práci na straně zaměstnance (§ 191 - § 206)                                   | 150 |
| 1.1                                                                             | Důležité osobní překážky (§ 191 - § 199)                                                 | 150 |
| 1.1.1                                                                           | Náhrada platu při dočasné pracovní neschopnosti (§ 192 - § 194)                          | 151 |
| 1.1.2                                                                           | Mateřská dovolená (§ 195)                                                                | 154 |
| 1.1.3                                                                           | Rodičovská dovolená a mateřská a rodičovská dovolená při převzetí dítěte (§ 196 a § 197) | 154 |

|                                                        |                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1.1.4                                                  | Jiné důležité osobní překážky v práci (§ 199)                              | 154 |
| 1.2                                                    | Překážky v práci z důvodu obecného zájmu (§ 200 - § 204)                   | 155 |
| 1.2.1                                                  | Výkon veřejné funkce (§ 201)                                               | 155 |
| 1.2.2                                                  | Výkon občanské povinnosti (§ 202)                                          | 155 |
| 1.2.3                                                  | Jiné úkony v obecném zájmu (§ 203)                                         | 156 |
| 1.2.4                                                  | Pracovní volno související s brannou povinností (§ 204)                    | 157 |
| 1.3                                                    | Překážky v práci z důvodu školení, jiné formy přípravy nebo studia (§ 205) | 157 |
| 1.4                                                    | Společná ustanovení o překážkách v práci na straně zaměstnance (§ 206)     | 158 |
| 2.                                                     | Překážky v práci na straně zaměstnavatele (§ 207 - § 209)                  | 159 |
| <b>ČÁST DEVÁTÁ: DOVOLENÁ (§ 211 - § 223)</b>           |                                                                            | 159 |
| 1.                                                     | Délka dovolené, podmínky vzniku nároku na dovolenou (§ 212 - § 216)        | 160 |
| 2.                                                     | Čerpání dovolené (§ 217 - § 221)                                           | 161 |
| 3.                                                     | Náhrada platu za dobu čerpání dovolené a za nevyčerpanou dovolenou (§ 222) | 164 |
| 4.                                                     | Krácení dovolené (§ 223)                                                   | 165 |
| <b>ČÁST DESÁTÁ: PÉČE O ZAMĚSTNANCE (§ 224 - § 247)</b> |                                                                            | 165 |
| 1.                                                     | Pracovní podmínky zaměstnanců (§ 224 - § 226)                              | 166 |
| 2.                                                     | Odborný rozvoj zaměstnanců (§ 227 - § 235)                                 | 167 |
| 2.1                                                    | Zaškolení a zaučení (§ 228)                                                | 167 |
| 2.2                                                    | Prohlubování kvalifikace (§ 230)                                           | 168 |
| 2.3                                                    | Zvýšení kvalifikace (§ 231 - § 233)                                        | 168 |
| 2.4                                                    | Kvalifikační dohoda (§ 234 - § 235)                                        | 170 |
| 3.                                                     | Stravování zaměstnanců (§ 236)                                             | 170 |
| 4.                                                     | Pracovní podmínky mladistvých zaměstnanců (§ 243 - § 247)                  | 173 |
| <b>ČÁST JEDENÁCTÁ: NÁHRADA ŠKODY (§ 248 - § 275)</b>   |                                                                            | 174 |
| 1.                                                     | Odpovědnost zaměstnance za škodu (§ 250 - § 264)                           | 174 |
| 1.1                                                    | Obecná odpovědnost zaměstnance za škodu (§ 250)                            | 174 |

|                                                                                                                                                              |                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1.2                                                                                                                                                          | Dohody o hmotné zodpovědnosti (§ 252 - § 254)                                        | 175 |
| 1.3                                                                                                                                                          | Odpovědnost za ztrátu svěřených věcí (§ 255 - § 256)                                 | 175 |
| 1.4                                                                                                                                                          | Rozsah náhrady škody (§ 257 - § 264)                                                 | 176 |
| 2.                                                                                                                                                           | Odpovědnost zaměstnavatele za škodu (§ 265 - § 271)                                  | 177 |
| <b>ČÁST DVANÁCTÁ: INFORMOVÁNÍ A PROJEDNÁNÍ, PŮSOBNOST ODBOROVÉ ORGANIZACE, RADA ZAMĚSTNANCŮ A ZÁSTUPCE PRO OBLAST BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI</b> |                                                                                      | 178 |
| 1.                                                                                                                                                           | Zástupci zaměstnanců (§ 276 a § 281 - § 285)                                         | 178 |
| 2.                                                                                                                                                           | Právo na informaci a projednání (§ 278 - § 280)                                      | 181 |
| 2.1                                                                                                                                                          | Informování (§ 279)                                                                  | 182 |
| 2.2                                                                                                                                                          | Projednání (§ 280)                                                                   | 183 |
| 3.                                                                                                                                                           | Působnost odborové organizace (§ 286 - § 287)                                        | 185 |
| 3.1                                                                                                                                                          | Obecné podmínky působení odborových organizací u zaměstnavatele (§ 286)              | 185 |
| 3.2                                                                                                                                                          | Informování a projednání vůči odborové organizaci (§ 287)                            | 186 |
| <b>ČÁST TŘINÁCTÁ: SPOLEČNÁ USTANOVENÍ (§ 300 - § 363)</b>                                                                                                    |                                                                                      | 187 |
| 1.                                                                                                                                                           | Povinnosti zaměstnanců a výkon jiné výdělečné činnosti (§ 301 - § 304)               | 187 |
| 2.                                                                                                                                                           | Vnitřní předpis (§ 305 a § 307)                                                      | 188 |
| 3.                                                                                                                                                           | Pracovní řád (§ 306)                                                                 | 190 |
| 4.                                                                                                                                                           | Osobní spis zaměstnance, potvrzení o zaměstnání a pracovní posudek (§ 312 - § 315)   | 190 |
| 5.                                                                                                                                                           | Ochrana majetkových zájmů zaměstnavatele a ochrana osobních práv zaměstnance (§ 316) | 191 |
| <b>ČÁST ČTRNÁCTÁ: PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ (§ 364 - § 396)</b>                                                                                       |                                                                                      | 193 |
| 1.                                                                                                                                                           | Odpovědnost za škody u žáků a studentů škol (§ 391)                                  | 193 |
| IV.                                                                                                                                                          | Přehled zákoníku práce                                                               | 194 |
| V.                                                                                                                                                           | Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce                                                 | 201 |